

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

Цена за Србију:

НА ГОДИНУ	6 дин.
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ	3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ	9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Прегилату ваља слати упућеним на општин-
ски суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се

СВЕТО-САВСКИ ДОМ

ПОЛАГАЊЕ ТЕМЕЉА — НА ДАН 10 АВГ. 1889.

Темељ Свето-Савском дому положен је према раније објављеноме програму, али на тако леп, јединствен и свечани начин, да је доиста жалити што чину томе није могао присуствовати и по један број родољуба из свију места и крајева српских.

Нека пријатељима друштва Св. Саве позванији пишу простране извештаје о току саме свечаности, и у њима испрпно износе све појединости њене; наше је, да се ма и с неколико речи одужимо друштву Св. Саве, да застанемо пред оном страном камена темељца, на којој је записан значај овог патриотског посла по престоницу српску и да саопштимо узориту беседу, којом није само форме ради полагање темеља попраћено, него која је срца слушалаца запојила новим и крепким уздањем у српску мисао, новом снагом и вољом да се жртвенику домовине допринеси што је могуће више и радије.

У средини нашој ницала су од времена на време разна патриотска предузећа, па су донекле постигавани и поједини успеси. Али ни у једноме ранијем покрету није било толико основа здруженога родољубља, истинскога прегаоштва, промеренога, правилнога и корисног рада, колико је на путу свести и јединства нашег племена, почело од првог дана стварати, и колико ће у даљем, по Српству спасоносноме животу и раду своме, моћи да учини користи и пажњање успеха друштво Св. Саве. И да је срећом застава његова развијена много раније, куд и камо би данас већа вера била да ће прва бура коју навештавају затегнути односи европских прилика, бити дочекана свесном решеношћу целога српскога народа, као згодна прилика, да се заједнички и свим силама супрот стане, снажно борби одоли и заплива пучином јединства, опште слободе и будућности целога народа српског.

Па ипак, после трогодишњег рада застава друштва Св. Саве поносито се вије. Она је у свима деловима српства искупила знатне бројеве родољуба и начинила их апостолима вере што се зове: *јединство народа српског*, а сваким даном даље, друштво Св. Саве моћи ће за српску ствар да уради много више. То сведочи данашње полагање темеља, подизање дома Свето-Савског, у сред престонице

српске, средствима из свију крајева српства; подизање дома, са чијег врха — како беседник рече — допираће зрак светлости који ће Србима, где год их има, и у ма како мучним приликама да се налазе — носити са собом наду и будити снагу онако као што ноћу, на узрујаној пучини морској трудном и очајном мрнару светлост с куле светиљке доноси радост и показује пут.

Над хоризонтом престонице српске сијаће дакле звезда водиља; на небу престонице, која је од првог дана гледала с поверењем у удружење Св. Саве, која је на тај олтар народног јединства прилагала колико је могла ванредно, поред онога што сваке године прилаже *редовно* — буџетом одређену скромну суму. Али и преко тога, никаква жртва неће бити скупа за успех народне мисли!

Дочекав да у њеној средини родољуби свих земаља српских граде највећи храм народни, престоница се поноси том новом славом својом и радосно Богу српском управља топле молитве за успех праведне ствари народне. —

Два пуна деценија Београд је у свечаноме руву, с изјавама оданости своје престолу, поздрављао *Десети Август* као рођен дан IV владара из династије народне; а где, на тај дан рођења Свога Великог Оца, већ прве године од како је *Десети* пренео своје право *Другоме Августу*, Обреновећ V. својом руком положио је темељ Свето-Савскоме дому.

Нека би Бог дао да под владом Александра I буде остварено оно што је под Оцем започето, и чему друштво Св. Саве тако патриотски служи. — У тој нади и вери, 10. Авг. 1889. биће урезан златним словима у нову историју српску, као дан када је положен први камен зграде јединства народног.

* * *

Беседа председника друштва г. *Светомира Николајевића* гласи:

ВАШЕ ВЕЛИЧАНСТВО

Господине Намесниче

Поштовани Зборе!

За три године, од кад постоји Друштво Св. Саве, оно је могло, благодарећи увиђавности и родољубљу нашег народа, извршити доста патриотских послова. О томе сведочи годишњи извештај о његовом раду. Оно је, да споменем само што је главније, печтало неколико књига лепе и патриот-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ске садржине. Оно је растурило у народу 70 000 књига намењених да гаје патриотске врлине, буде националну свест и крене наду на скоро уједињење нашег племена. Оно је издало на 100.000 динара помоћи учитељима, свештеницима и школама, у оним покрајинама нашим, где је така помоћ била најпреча. Оно је обдарило многу сиремашну цркву одежама и књигама; притекло у помоћ многоме верном родољубу, који се тамо, далеко од граница и слободе краљевине Србије, бори и ради за велику народну мисао. Оно је отворило, за сада, једну врло корисну школу у Београду, за младе раденике из наших земаља што су још под туђинском влашћу; и основало један пансионат у ком издржава до 50 младића и девојака из разних предела српских, које спрема у нашим средњим и вишим школама, да их после изашиље као агитаторе и апостоле српске народне мисли, онамо, где је нашем језику и народном праву највећа опасност од туђинских насртаја. Оно је скупило на један велики и народски посао до 6000 посленика из разних предела српских који сви по једном програму и у једном правцу раде на великој народној задаћи, и врче пут срећној будућности, кад ћемо сви ми, од Јадранског мора и Солуна до Искра, Дунава и Саве, који смо сад несрећном историјском судбином изодвајани и поудаљивани, бити сједињени у једну, велику и слободну државу. Оно је скупило сталан новчани капитал, који у овом тренутку износи на 130 000 динара и стално расте.

У низу тих послова Друштво Св. Саве прилази, данас, једном новом делу. Оно у име Бога и првог српског просветитеља, полаже с вама темељ дому намењеном да буде учионица родољубља и рада за велику народну ствар.

На овом месту где су били дворови и касарне једног завојевача наше кршине Шумадије, винуће се у кратком времену величанствени храм посвећен оној великој и светој мисли за коју сви ми, велики и мали, живимо. И тај храм биће сведок родољубља нашег, и стални протест против свакога насртаја на наша народна права; противу свачег што стоји на путу нашој жудњи за јединством.

У престоници краљевине и у другим српским градовима има доста богатих палата и сјајних храмова, али ће се овај дом, и овај храм уздизати над свима другима, најпре светињом и величином задаће каквој ће служити, а после тим, што њега дижу родољуби из свих земаља српских. Београд ће се овим храмом моћи дичити, јер ће бити најлепши његов украс, јер ће он бити залога поштовања и љубави с каквом Срби из најдаљих крајева гледају на краљевину Србију и њену престоницу, а Србима, свуда где их има, и у ма каквим мучним и тешким приликама да се налазе, са врха овога дома допираће зрак светлости који ће носити са собом паду и будити јунаштво онако, као што ноћу на узрујаној пучини морској трудном и очајном мрнару светлост о куле светилке доноси радост и показује пут.

Уздање, а ће овај дом толиког значаја бити за нашу народну ствар, није само уздање управе друштва Св. Саве, која је решила да га подигне. Оно је опште. То сведоче изјаве с разних крајева Српства, сведоче родољубиви придози који нам од свуда стижу са жељама, да дом буде што већи и сјајнији на дилу нашег племена и на пркос нашим непријатељима.

И наше ће се наде испунити. За то нам јемчи родољубље и свест нашег народа, за то нам је најтврђе јемство, Ваше Величанство, наш мили Краљу то што си Ти, удостојио да присуствујеш овој свечаности, и да сам са својом руком положиш темељ овом дому. Нека би толе молитве Краљеве и наше с овог места допрле до онога горе праведног и не-

умитног судије, који управља судбином народа, и измолиле благослов нашем предузећу и успех свеколиким нашим патриотским очекивањима и жудњама; нека би измолили благослов за све оне родољубе мале и велике, богате и сиромашне, који по свом могућству притичу прилозима у помоћ да се овај дом народни дигне и украси.

Име сваког тог родољуба биће записано и чувано за вечита времена у свето-савском дому, а награда ће му бити у уверењу, да је са своје стране на овај начин и овом приликом принео колико је могао на олтар народне просвете и јединства и у љубави и пошти, с каквом ће га се вазда сећати сви они младићи, који ће се у овом дому учити да љубе домовину и жртвују за њу и који ће очеличени овде ићи у удаљене крајеве српства на тешки али узвишени народни посао.

Нека ми Ваше Величанство још дозволи да Му у највећој понизности, у име друштва Св. Саве, благодарим и на милости с којом је изводело доћи на ову свечаност. Нека и сва господа и цео овај родољубиви скуп прими пошту и захвалност од стране управе друштва Св. Саве, а нека и овом приликом прими нашу захвалност г. архитекта Илкић, који је из саме оданости према друштву и његовом делању израдио план за нашу грађевину и умео с изредном вештином здружити архитектонске мотиве византике и западног ренесанса те тако и у витким зидовима Св. Савског дома оличити културну задаћу српског племена на његовој раскрсници између Истока и Запада.

ЗАПИСИ

У ТЕМЕЉУ СВЕТО-САВСКОГ ДОМА:

I.

У ИМЕ БОГА

А У СЛАВУ ПРВОГ ПРОСВЕТИТЕЉА СРПСКОГ

СВЕТОГ САВЕ

данас 10. Августа 1889. године на дан рођења Нашег милостивог оца

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА

МИЛАНА I.

ПОЛОЖИСМО КАМЕН ТЕМЕЉАЦ

СВЕТОСАВСКОМ ДОМУ

МИ

КРАЉ СРБИЈЕ

АЛЕКСАНДЕР С. Р.

II.

ДРУШТВО СВ. САВЕ

ОСНОВАНО 1836. ГОДИНЕ

за владе Његовог Величанства Краља Милана I. а заузимањем српских родољуба

Данас 10. Августа 1889. год.

ЗА ВЛАДЕ

МЛАДОГ КРАЉА

АЛЕКСАНДРА I.

Првог добротвора Св. Саве

ПОДИЖЕ ТЕМЕЉ СВОМЕ

СВЕТО-САВСКОМ ДОМУ

који има да буде прибежиште и кошница просвете Српчићима из крајева Српства, жудним науке а у

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

славу првог просветитеља српског Св. Саве; да буде кула светиљка на узбурканом мору српског родољубља; да буде символ духовног јединства васколиког Српства; да буде претеча лепше будућности српског народа.

Нека Бог Благослови ово дело.

Главни одбор друштва Св. Саве.
(долазе потписи).

РАДЊА ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 15. Јула 1889. год. у Београду

Почетак у 6 часова по подне

Присутствовали: Председник општине г. Ж. Карабибировић, Члан Суда К. Томић, чланови одбора, г. г. М. Јосимовић, Св. Зорић, Др М. Т. Леко, Т. Ј. Мијајловић, Ђ. Николић, Д. Т. Вељковић, М. Велизарић, Н. Л. Милишић, М. Ж. Маринковић, М. Д. Јанковић, Х. Д. Азриел, К. Д. Главинић, И. Цветановић, Н. П. Михајловић, К. Петровић и Р. Драговић.

Садржина: 1. Извештај комисије по интерпелацији што је становницима изворне улице дат камен; 2.) Лицитација за откопавање „пријеполске“ улице; 3.) Лицитација за набавку дрва; 4.) Лицитације за претрес кадра у улицама: „Кнез Михајловој“, „Милановој“, „Телеграфској“ и „Сибничкој“.

Председник. Састанак је, господо, отворен. Изволте чути протокол последњег састанка.

(Прочитан.) Има ли ко шта да примети? (Нема.)

Сад вас молим да пређемо на дневни ред.

На првом је месту извештај одбора за истраживање воде.

Милован Ж. Маринковић. Да ли ће нас бити довољно на окупу за тај велики рад? Ја држим да то треба оставити док дође већи број одборника.

М. Велизарић. Ово није нов предлог.

Председник. Пошто је у прошлој седници објављено да ће бити на днев. реду, може се решавати сад о овој ствари — али, како је ствар важна, ја мислим да можемо оставити за доцније, док дође још ко од г. г. одборника, а сад да пређемо на друге ствари. (Прима се).

Председник. Има осим овога још један акт, за који сам рад да буде више чланова на окупу, а то је одговор управе монопола дуванскога о траженоме земљишту под закуп. (Прочитан). — Видели сте садржину и ја мислим да је и ово питање тако исто важно, и да с тога за оба ова питања зовем ванредну седницу најдаље у вторник, ако вечерас не дође довољан број одборника да се може о томе решавати. (Усваја се).

Молим вас господо. Вама је познато да је г. Видаковић у једној од прошлих седница поднео интерпелацију што се отпади од камења дају грађанима који сами граде кал-

дру у изворској улици. Г. Видаковић је на врло чудоват начин напао без основа на општински Суд, па доводио у питање и част једног кмета и једног одборника. Комисија пак, не само да је констатовала да нема никакве несавесне и по општину штетне радње, него је и одобрила и похвалила поступак Суда, што је неупотребљиво камење за шљупак дао становницима изворске улице, да своју улицу сами калдрмашу. По томе г. Видаковићеви протести падају, на његову штету. (Прочитан извештај).

Мил. Ж. Маринковић. Ја се чудим г. Видаковићу да је он тим забављао одбор, кад није ишао претходно на лице места да се увери у чему је ствар. То је тако спитна ствар да је занета жалост што је око тога пробављено узалуд време у одбору.

Председник. Хвала вам господо — прима се дакле овај извештај (Прима).

Сад имамо лицитацију о откопавању земљишта у једном делу пријеполске улице, која је остала на Ристи Кретићу по 1. 19³ дин. с тим да земљу односи и насипа у б. венецији; а добили смо поднуду од Ж. Тришића који пристаје да откопава по 0.85 пара куб. метар — али хоће да носи где он зна, управо да он с њом располаже

М. Ж. Маринковић. Има ли ту много да се копа.

Председник. Имаће 2324 к. мет.

М. Велизарић. Да није то сувише велика разлика у ценама између 1.19³ и између 0.85 дин?

К. Главинић. Зар нема тамо у близини ни једна улица која ће требати да се насипа, па да се земља која се буде откопавала, тамо носи.

Инжињер Смедеревац: Нема ни једна која се мора насипати, и ако где буде мало насипања, то ће се моћи да изврши оном земљом која се буде у истој улици откопала. Ми немамо где на другоо мест да вучемо земљу него или у бару венецију или да дамо предузимачу да вуче у своју корист где он хоће. Ја мислим да је боље да се вуче у бару венецију, јер та се бара мора насупти, а кад је општина буде морала насипати, онда ће платити предузимачу и по читав динар од кубног метра земље која се тамо довуче.

К. Главинић. И ако то изгледа сасвим прост рачун, опет треба правити разлику између финансијског стања у општини, која данас постоји, и стања, које ће можда постати онда, кад дође време да се бара венеција заспе. Ми данас с овим вишком што би платили преко 85 пара — можемо да откопамо још 800 куб. метара.

Председник. Ја бранећи гледиште г. инжињера, држим да је очевидно већа корист ако ми постепено насипамо бару; а осим тога треба знати да сад баш имамо и потребу да насипемо свуд дуж насипа, јер иначе ће нам опет пронасти насип на коме смо и тротоаре подигли. И напослетку што се тиче финансијског стања, ми истина немамо новаца колико би требало, али опет платићемо што се изради, и писмо баш у таквом несрећном стању. Боже сачувај.

Св. Зорић. Треба да се има у виду и то да ће насипање баре трајати годинама, и да је свакојако и у интересу здравственом да се што пре отпочне то насипање.

М. Велизарић. Ја држим да је довољно објашњено И сам сам убеђен да је боље да платимо мало више, па да се оном земљом, која се откопава из улица, насипа у бару и између жељезничке станице и кућа, па да нестане оне воде која производи смрад и мијазме.

Председник. То нам је и сама управа вароши препоручила да извршимо. Да на ту цел купуемо земљу, значило би да бацамо новац, него у оваквим приликама, кад се друге улице откопавају, онда да платимо 20 — 30 пара

више па да ту земљу сносимо у бару. (врло добро) Ја мислим да се то може усвојити (Усваја се).

К. Главинић. Кад се сравни цена коју нуди Тришић с условом да он продаје земљу у своју корист, са ценом коју је дао други лиценитант, који хоће да носи земљу у бару венецију и ову насипа — онда је ова друга понуда и кориснија и јевтинија. (Прима се).

Председник. Јесте ли примили ову лиценитацију за откопавање с тим да земљу насипа у б. венецију, гди му наређимо? — (Примљена).

Сад имамо да чујемо извештај о лиценитацији за набавку дрва. Буковина остала је га Миладина Новаковића по 23'99 м. хват, јасенова, грабова, растова и брестова дрва остала су на Луки Теловићу, прва по 23'90, друга по 23'85, трећа по 20'30 и четврта 20'49.

Треба нам 650 хвати, и према томе изволте сад решити шта да примимо.

Р. Драговић. Овде је буковина понуђена доста јевтино и ја сам мишљења да се та понуда прими, само ако је условљено да буду добра дрва, без пањева.

М. Ж. Маринковић. Ја сам слушао од самога лиценитанта Г. Теловића да је други лиценитант Младен врло јевтино дао понуду за дрва букова, и да треба да му се одобри.

М. Велизарић. Мени се чини да јасен и грабовина дају јачу ватру од буковине.

И. Цветановић. Ако тражите дрво за пламен, онда је за то најбоље дрво буково, само да је младо — а ако хоћете дрво за жар, бољега од церовине нема; а после церовине долази грабовина. По школама и канцеларијама где се ложи зими, отићи ће много буковине, и ако се о томе води рачуна, боље је узети церова и грабова дрва за огрев.

М. Д. Јанковић. Код нас се држе разне лиценитације а нема никад мустре за набавку. Ја сам лане био у комисији за дрва, и кад сам казао да дрва нису добра — онда лиценитант пита где вам је мустра, а ми је немамо. С тога сад треба да оставимо неколико цепенца као мустру, и да се непримају дрва трула и са пањевима, која нису ни зашта.

Р. Драговић. Увек се уговара да дрва буду здрава и без пањева; а што се тиче квалитета, то се зна да су дрва букова прва и кад је јасен 24 динара букова су 26 дин. хват. С тога ја држим да узмемо 500 хв. букових дрва а ресто грабових и јасенових

Председник. Ја држим да би могли да узмемо нешто од оних дрва по 20 динара а нешто од букових па да мешамо; јер ако узмемо само 300 хвати ових јевтиних дрва, онда ћемо уштедити 100 д. ц. —

Р. Драговић. То се не узима за једну кућу, па да човек меша како хоће него једни ће да траже буковину, други растовину и онда ће изаћи нетачни рачуни. Осим тога имам да кажем и то, да данас од растових дрва не можете наћи цепенце од метра дужине, него нека је краћа нека дужа. Неједнака су та дрва и ја сам на пијаци то гледао и знам да су та дрва неједнако сечена.

М. Д. Јанковић. Ја не би одобрио другу лиценитацију осим ове за букова дрва — само да се лиферије по мустри.

Р. Драговић. Врло је тешко лиферовати дрва по мустри, јер су неједнака дрва неко је дебље неко тање. —

К. Главинић. Види се да се у општини многи послови на памет раде. Држе се толике лиценитације без утврђене мустре. То је погрешно. По условима не може да се контролише набавка као по мустри, јер услове ће свака страна да тумачи у своју корист, а кад се има мустра пред очима, онда се зна је ли набавка по уговору или није. Осим тога чудновато је да општина која је толике набавке дрва до

сад извршила, још не зна каква јој дрва требају и која су најбоља за њену потребу. С тога ја сад чиним тај предлог да се ове године учине пробе која су дрва нијкорисвија за општину, а то ће се моћи да учини ако се једне недеље даду једном надлежатељству једна, а друге недеље друга дрва, па се буде водило рачуна колико ће која дрва трајати.

Председник. То није могуће извршити. Шта ће те кад је једне недеље мраз, друге лепо време, па се једне недеље горн много више а друге много мање.

К. Главинић. Ја што сам рекао нисам на памет рекао. Онет кажем да се та проба може да изврши. На послетку нека се састави комисија од стручњака, па нека испита јачину дрва и каже: од сад треба општина да купује ова дрва — па квит.

Никола Михајловић. Ја сам био на овој лиценитацији за дрва. Овај Смедеревац, који је понудио најмању цену за букова дрва, казао је да има младе буковине и то у облицама. Ако је тако, онда је ова цена коју он тражи врло јевтина, јер кад су дрва млада и у облицама, она се боље и хвате и боље гору. Зато би био мишљења да се прими ова понуда за букова дрва, а ако ће да се меша, онда нека се узме нешто церових или грабових дрва. (Чује се: нема церових.)

Н. Милишић. Треба да се услови и то да лиферант свагда ухвати дрва у редове тако, да се може између редова проћи да се види како је који ред ухваћен.

Св. Зарић. То треба да се дода, а осим тога треба да се уговори и то да комисија може избацити свако дрво које јој се не допада, или што је пањ, или што је труло, или што је краће но што треба. —

Председник. Молим вас да прочитамо услове који су на овој лиценитацији били. (Секретар чита.)

Р. Драговић. Што се каже да дрва не буду пањевита и чворновата то није могуће захтевати код грабовине. Боље да се сад споразумемо, него после да имамо разговора.

Председник. Дакле господо нама треба најмање 650 хв. но ако нам треба и више лиферант је обавезан по овој цени да набави. Сад изволте казати колико од којих дрва да узмемо.

Р. Драговић. Пошто видим да већина хоће мешана дрва, нека се узме 450 фати букових а ресто грабових. (Врло добро).

Председник. Дакла према те ли то: да узмемо 550 фати букових а 200 хвати грабових.

М. Д. Јанковић. Ја нисам за то да се узима грабовина јер то је као што знамо хрђаво и чворновито дрво и ко може да се обвеже да да праву грабовину.

И. Цветановић. Може млада грабовина да се употреби ако ћеш да је сечеш на најситније цепенце.

Р. Драговић. Али је не можемо добити; на пијаци је нема. Има само код Кумануди али кошта чини ми се 24 динара, ако не и скупље.

М. Ж. Маринковић. Онда узмемо букова и јасенова дрва.

Р. Драговић. Па да оставимо да се поред букових узму грабова или јасенова, па ако имадне грабових која не би била стара и пањевита, нек се узму она.

Б. Новаковић. Ја немам ништа да кажем односно понуђених цена. Оне су повољне. Али пошто су букова дрва лакша, и више за пламен, ја мислим да би било најбоље да се узме 350 хв. букових а 300 хвати грабових или јасенових (врло добро — нека буде тако).

Председник. На чему смо дакле? Хоћемо ли букова и грабова или букова и јасенова (букова и грабова). Добро. Онда усваја ли се то да можемо узети 350 хв. букових и

300 хвати грабових дрва — али да не буду дрва стара, труаа и пањевита — (Усваја се).

М. Велизарић. Сад би могли да читамо извештај о водоводу, јер пас има у седници 17. — (Чује се: сад је већ доцне).

М. Јосимовић. Ја би најволео да се ова ствар што пре сврши; али би исто тако волео да нас буде што више у седници.

Председник. Онда да оставимо то за идући састанак. (Прима се).

Са нашим лицитацијама за калдрме стојимо врло траљаво, јер предузимачи не могу да набаве камена какав им треба. Свуда смо дошли до тога да људи остављају радо кауције да им пропадне само да их разрешимо уговора.

Тако је држана лицитација за претрес калдрме у улицама: Кнез-михаиловој „Милановој“, „телеграфској“ и „сибничкој“, па ни један предузимач није дошао да лицитира, него смо само добили понуду од Панте Манојловића, који се прима за предрачунску цену.

М. Велизарић. Да ли би могла општина добити онај мајдан код железничког пута у Топчидеру, па да она о свом трошку вади камен. Тиме би имали доста камена и јевтиније

Председник. Знате да се забранило вађење камена на том мајдану због тога што је близу касарна и што песме да се барутом разбија стена. — Овде је незгода једна. Узети можемо све кауције али шта нам је вајде кад нећемо имати калдрме. Немогу људи да нађу нигде камена. Ево држали смо две лицитације опет, па на једну није дошао нико, а на другој био је један који је дао понуду.

Инжињер. Ево у чему је ствар, по моме мишљењу. Овде су почели предузимачи између себе да се гложе, па оду и приме се да израде калдрму по 2¹/₂ динара кв. метар — Сад се појавила тражња за камен већа но обично и они који раде калдрме у Митровици у Панчеву, у Смедереву у Пожаревцу итд. где им се боље плаћа, имају рачуна да и они овде на месту плате камен по 6¹/₂ дин. Наши предузимачи немају рачуна да по то плате камен, и онда радије пристају да изгубе кауцију.

М. Ж. Маринковић. Онда томе треба доскочити с тим, што ће се узимати већа кауција, и што не треба примити у посао никога који нема готова камена.

Инжињер. Одбор може да реши да се узима 20%, кауције.

М. Велизарић. Ја предлажем да се избере једна комисија која би испитала да ли има где у близини Београда камена па ако се нађе онда је тешкоћа савладана.

Инжињер. На ово што је казао г. Велизарић имам да кажем да сам с једним предузимачем обишао целу околину Београда и нашао сам само један једини мајдан код кошутњака где има онакав камен какав треба да се употребити. Тај је мајдан једном отворен али је по том забрањено радити на њему што се почела да плаши и разбегава дивљач у кошутњаку. Осим тога има мајдана у Топчидеру а има један и на бањичком брду, али одатле се лиферује камен за стране вароши, као што сам мало час казао. С тога дакле што предузимачи не могу да добију камен ми нисмо на лицитацији коју смо држали за оправку неких калдрма ни могли да добијемо лицитаната. Само онај предузимач што сад ради у призренској улици дошао је и примио се израде претреса калдрме у улици телеграфској, једном делу кнез Миланове и једном делу кнез Михаилове улице и ја мислим да њему ту оправку може одбор уступити јер ово што сад ради, добро је израдио.

Н. Милишић. Да ли се јављало еснафу зидарском кад се држала ова лицитација? Ја сам слушао да се зидари никад

не зову на ове лицитације, а то је погрешно — Треба их увек звати.

Инжињер. Лицитације се објављују у опш. новинама а ко год једном дође на лицитацију, ми га забележимо и други пут га зовемо. Од зидара до сад није дошао нико, и за то нису зидари нарочитим позивима звани.

Н. Милишић. Зидари слабо читају новине зато треба их звати, јер то ништа не кошта општину, што ће се они позвати

Председник. Ја могу то примити да од сада за овакве лицитације нарочитим позивом јавимо еснафу зидарском, па ко од њи хоће да лицитира оп ће доћи. (Врло добро). Сад изволте да решимо шта ћемо с овом лицитацијом на коју је дошао један предузимач и дао обвезу.

М. Велизарић. Онда то и није лицитација била, него је просто понуда једног предузимача. (Тако је).

Ђ. Новаковић. Г. инжињер је објаснио у чему је ствар, и кад је само овај један предузимач примио се посла, ја мислим да то одобримо, јер нам те калдрме треба оправити што пре.

И. Цветановић. Ја сам и пре предлагао а и сад велм да би за овакве оправке општина требала да узме раднике а сама да набави песак и камен.

Председник. А где да вађемо камена? Ја би лако нашао раднике дај те ми само камена?

Но молим вас да сад решимо хоћемо ли усвојити понуду Панте Манојловића и уступити му претрес мало час поменутих улица по предрачунској цени.

К. Главинић. Ако се може да одобри понуда а да се не огрешимо о закон, онда треба с места да је одобримо, јер је крајње време да се претрес калдрме у тим улицама изврши

Председник. Пошто није дошао на лицитацију нико више а овај човек прима се да по прорачуну изради посао, онда ја мислим да то можемо одобрити. (Одобрава се).

Р. Драговић. За камен не донесмо никакво решење.

Председник. Ако хоћете по предлогу г. Велизарића можемо изабрати комисију, али то ће сад бити доцкан за израду ове калдрме.

К. Главинић. Ако се пише г. министру за одобрење да се тај мајдан употреби, нека се напомене и то, да иза кошутњака с друге стране исто тако стоји мајдан до самог кошутњака, и тамо се сад камен вади а не смета зверињу.

Председник. Ја држим да за то не треба да се обраћамо г. министру но управнику, као газди топчидерском, коме ћемо јавити да имамо потребу за камен, и да ћемо радити ту — па ако би нам он забрањено, онда би морали ићи г. министру. (Тако је). —

Сад вас молим за уверења.

Дају се уверења за:

Николу Стосиљевића — доброг владања, средњег стања.

Димитрија Јовановића б. кочијаш др. Брила, — непознат.

Јована — Јанка — Илића ватрогасца при управи мон. дув. — непознат.

Виљема Хајне — ђака и Војислава Антоњијевића ђака — сиротног стања.

Закључен састанак у 8¹/₄ сат. по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 18. Јула 1889. год. у Београду.

Присутствовали: Председник општине г. Ж. Карабибе-ровић, члан суда г. Коста Томпћ, чланови одбора: г. г. М. Р. Маринковић, Св. Боторић, Ђ. Николић, Н. Д. Мил-шић, К. Петровић, Н. Х. Поповић, Св. Карапеша, М. Ве-лизарић, М. Д. Јанковић, Н. П. Михајловић, Н. Д. Кики, Г. Миленковић, М. Јосимовић, Р. Драговић, Ст. Петровић, К. Д. Главинић, Ј. Ж. Ђурић, П. Д. Видаковић, Н. Вулковић, В. Виторовић, Г. Јосиповић, Ј. Илијћ, М. Ж. Маринковић, Др. Ђ. Димитријевић и Св. Зорић.

Садржина: 1). Извештај о довршеним радовима за истраживање воде, и предлог програма за израду водоводног пројекта; 2). Одобрење Управи монопола дувана да на општ. земљишту које је даје под закуп, подигне магацине; и 3). Раскид уговора са концесионарима за из-вожњу ђубрета, испражњивање нужника и помијара.

Председник. Састанак је господо, отворен.

Изволте чути протокол последњег састанка. (Прочитан)

Има ли ко да примети што? (Нема).

Тражи се уверење за Алексу Костића бив. практиканта министарства грађевина о његовом владању и имовном стању.

Изјављено: Непознат.

Сад да пређемо на питање о водоводима.

Изволте чути извештај, који ће прочитати г. Јосимовић као председник техничке комисије.

Миливоје Јосимовић. Уз овај извештај има приличан број прилога, а то су разне анализе и изгешће појединих стручњака техничком одбору. Ја ћу с тога сада да читам само извештај, а при дебати ако буде потребно, читаће се и поједини прилози. (Прочитан цео извештај).

Председник. Сад сте господо чули извештај. Ако би желели говорити, изволте.

Никола Х. Поповић. Ствар је јасна и чиста. Кад струч-њаци тако веле, онда ја с моје стране немам шта више да говорим, а не могу ни приметбе да чиним, него да усвојимо.

Председник. Чињено је све што је било могуће. Сви најкомпетентнији људи дали су своје мишљење, да је вода добра и сад мени се чини да би чудно било, кад би ми као нестручњаци имали шта против овога. Према томе можемо извештај усвојити.

Др. Ђока Димитријевић. После счега, овако савесног мишљења комисије, свестраног испитивања, и после датог мишљења од једног великана г. професора Макса Петенхофера, нема се шта даље ни мислити, него да се извештај усвоји.

Председник. Ако нема нико да говори, онда да пре-ђемо на читање програма, на који начин да се ово из-врши. (Нема).

Усваја ли одбор извештај? (Усваја).

Сзет. Боторић. И ја сам да се овај извештај усвоји, као што је казао г. Др. Ђока Димитријевић но с тим, да се комисији изјави благодарност за велики свој труд и са-вестан рад. (И то се прима)

Председник. Добро. Онда молим г. председника коми-сије да прочита свој израђени програм.

Миливоје Јосимовић. Ја благодарим одбору на изјав-љеној благодарности, а у исто време слободан сам да при-

метим, да се оваква питања и не решавају дебатованем у сед-ницама одбора општинског. Једино што би се могло учинити, то је да се наш рад упути на оцену каквом компетентном телу. (Чује се: Не треба).

Коста Главинић. Г. Јосимовић је изјавио одбору бла-годарност на изјављеној благодарности комисији, у овоме раду. Ја опет у име комисије, благодарим одбору, што нас је у овоме послу потпомагао.

Комисија је при вршењу овога посла имала да савла-ђује велике тешкоће, и да слуша са свију страна замерке, што се решење питања о води толико одуговлачи, али, она, и ако је била уверена о добрим резултатима својих испити-вања, ипак није смела да узме на себе одговорност и на своју душу да вам предложи воду, коју је нашла онако преко колена, него смо умолли и стручњаке из страних држава па и највећег научњака у овим стварима г. Др. Петенхофера, да нам даду своја мишљења о нађеној води, и сви су се одазвали врло срдечно па су изјавили а особито г. Др. Пе-тенхофер као најмеродавнији, да је вода за пиће и остале потребе, добра. Па кад један Др. Петенхофер то каже, ми не знамо, како би смели да вам друкче кажемо, и кад би друкчије и мислили. Г. Др. Петенхофер је се врло љубазно и срдечно одазвао на наше молбе, и ја господо предлажем да му се од стране одбора изјави нарочита захвалност што је љубазно примио сва наша питања и на сва љубазно од-говорио. (Прима се предлог једногласно).

Никола Х. Поповић. Ја би био мишљења да се овај извештај са свима прилозима особено одштампа.

Никола Вулковић. Штампаче се у нашим општ. новина-ма и то је доста.

Миливоје Јосимовић. Ја не бих био за то да се ово штампа само у новинама, већ у нарочите књижице, које се могу и продавати, јер има људи које ова ствар интересује.

Марко Велизарић. Ја мислим да се одштампа у хи-љаду комада у засебним књижицама.

Председник. Усваја ли се да се штампа у књижице? Усваја се).

Сад изволте г. Јосимовићу прочитати програм. (види стр. 264. броја 29. оп. новина).

М. Јосимовић. (после прочитања) То су главне тачке које су се имале узети у обзир као основа за израду про-јекта. Сувишна опширност у оваквим стварима није корисна, нити ваља пројектанту одвише скучити слободу диспозиције, а међу тим и доцније измене и допуне нису искључене.

Председник. Има ли још ко да говори? (Нема) Кад нема онда ја имам да учиним једно питање. Како разумете ви ту 8-му тачку. Разумете ли се да ће вода моћи бити спроведена до пред сваку кућу?

Миливоје Јосимовић. По пројекту има цела варош да се снабде водом, а како ће се ова делити, о томе има доц-није јоште да се донесе детаљније решење.

Председник. Наша финансијска комисија мора водити рачуна од тога, те да зна како ће оптеретити грађане наше за прикупљање тога прихода, јер ако свака кућа не добије воде, онда није право сваки да плаћа.

Дакле у овоме случају треба вода да пролази кроз све улице те да је сваки може употребити, и у том случају ко неће да употребити, он је дужан ипак да плати.

Миливоје Јосимовић. Овде је казано да мора бити мо-гућности да се свака парцела снабде водом те према томе и пројекат обухвата све.

Председник. Имајте господо на уму ово, што је пред-седник комисије казао. То ће се потписати и после не може се мењати, већ се мора примити. Ствар је дакле важна а

при изради разуме се, да ће се придржавати нивелационог плана. Ја дакле од своје стране немам ништа против.

Светозар Боторић. Ваша је приметба г. председничке умесна, али према досадашњем раду наше комисије за водовод, заиста нема нико ништа да посумња, као да она није нешто предвидела. Сад само треба да усвојимо.

Петра Видаковић. Одбор општински изабрао је из своје средње стручњаке за овај посао. Њима је додао још неколико снага са којом располаже наша варош, и које признајемо, као најспособније за овај посао, који су скупа урадили све што је требало и сад немамо шта говорити, него или усвојити њихов рад или не усвојити.

Но ја хоћу да говорим о нечему што је много важније.

Мени се чини да и један обичан човек кад дође и тражи савет од каквог стручњака и добије га на оде, тај више неће имати образа, да опет дође и савета тражи, ако се ничим од своје стране одужио није или и ако дође по други пут, онај га неће ни примити, а камо ли да ће му и по други пут својим саветом притећи у помоћ. И кад то вреди за обичног човека, онда шта вреди за општину? Општини ће још за много времена требати таквих стручних снага, и ако она остане при томе, да тим стручњацима за толико огроман посао каже само голо хвала, да ће онда у другој прилици ти стручњаци приликом какве потребе такође казати: хвала, не можемо да се примимо.

У таквом случају они имају право да избегавају, кад им то не доноси никакву материјалну корист.

Ви знате, да они нису какви велики богаташи, који могу своје слободно време да употребе на друге послове без награде, него морају оно празно време употребити на писање у каквом научном часопису и томе подобном за награду те да том материјалном коришћу притеку у помоћ својој фамилији поред прихода који од редовне службе имају.

С тога господо, ја вас чиним пажљивим о овоме, да не треба да остане за оволики посао само хвала, него пошто смо усвојили и извештај и програм, да ставимо једну суму тој комисији на расположење па она нека подели међу своје чланове према утрошеном времену сваког појединог члана на овај општински рад. То је моје мишљење, а ви како мислите тако и урадите.

Марко Велизарић. О тој награди говорено је још у почетку при састављању комисије, и тада је казано, да ће се њима за труд дати извесна награда, и то онда, кад цео посао буде свршен. Ако је ово последњи рад те комисије, могли би приступити решењу, колико да се да. Али мени изгледа да тај посао није још свршен, јер смо скоро одобрили још 10 хиљ. динара на нове одлуке те да се још нешто испита и доврши. Оставимо дакле да о томе говоримо кад буде готов сав посао што смо комисији поверили.

Светозар Боторић. Заиста према свршеном раду наше комисије не можемо сада ништа казати но хвала, а о награди мислим да можемо да говоримо кад буде план од г. Смрекера готов и финансијска комисија своје сврши, када ће се из истих новаца и трошак предходних послова па и награда комисије исплатити.

Миливоје Јосимовић. Питање о водоводу није јоште испцрпљено. Држим да се о награди може доцније говорити, кад буде пројект готов, прегледан и усвојен, и када се буде могло саме раду приступити. За сад смо ми задовољни што се признаје да наш рад није био безкористан. То нам је за сада довољна сатисфакција, а познато нам је и то, да наша општина није у такоме стању, да овакове послове Бог зна како награђује. Доцније ако буде ово питање по-

ново изнешено, обележићу моје и мојих колега мишљење по тој ствари.

Петра Видаковић. Ја сам задовољан што је само о овоме поведен говор, а повео сам га не ради ових чланова комисије који су у одбору, већ ради оних који нису одборници, и то за то, да се не појми, да општина хоће да се само прође на то хвала.

Председник. Дакле ова је ствар решена, а г. Видаковић нас је само подсетио.

Сад да идемо даље.

Ми смо dobili од управе монопола дувана један одговор, управ благодарност на оно што смо одредили, али али има још и нов предлог. Управа пристаје да под закуп прими оне нове делове које сте одобрили, али уједно иште да магацине награди и на земљишту на коме ће се пут отворити, с обавезом државе, да без икакве накнаде магацине уклони са земљишта пројектованог пута, чим се отварању овога приступи. Своју изјаву Управа монопола поткрепљује и одобрењем г. министра финансије. (Секр. чита).

Петра Видаковић. Ја се дивим томе, како је могао министар тако лако одобрити да се на захтев општине с пута дигну два магацина који државу морају коштати око 18000 динара.

Пут тај зна се, да се мора што пре правити, а и ви сте г. председничке сами казали, да вам је полиција наредила да исти што пре свршите.

Ми ћемо пут пре наградити него што ће се магацини подићи. Такво захтевање монопола мени изгледа онако, ко што веле цинцари: „ако нећеш да једеш печено, јешћеш кувапо“. Ја сам за то, да се овај захтев одбије и да се пут одмах одпочне правити.

Никола Вулковић. Ја мислим да ипак не треба дозволити да се на путу подижу магацини. Они само гледају да магацине направе, па после неће се то лако дићи, и ми ћемо имати велике тешкоће у томе.

Коста Главинић. Ја сад морам у овоме питању да се сложим са управом монопола дувана, и ако сам пређе био противан.

Г. Министра питати како је могао дозволити, да се, после магацини дижу, то је неупутно. Његова је то ствар и он је о томе размислио, па је његово и да реши.

Кад нама управа монопола дувана даје пуноважну обвезу да ће дигнути зграде, кад нам затреба пут, онда је то за нас доста. Ја неверујем у оно што се каже овде, да ће се пут ускоро правити и кад можемо на овај начин да нетрпимо штету а опет њима да помогнем, онда можемо дати да се магацини сазидају.

Глиша Јосимовић. Ја сам противан овом мишљењу г. Главинића. Као год што је монополу потребан тај пут за магацине, тако је исто и нама потребна пијаца. Пошто по то морамо оно парче између параносовог хана и жељезнице насути. Ја ћу донети у првој седници предлог и молићу одбор да реши, да се тај пут још ове године направи, а не да се чека за годину две. Дакле ипак нисам за то, да се тај пут даје за подизање магацина, јер га после нећемо лако добити, чити ће монопол лако магацине дизати.

Светозар Боторић. Ја знам врло добро да је пред прошле седнице већина одборника била противна да се стално да земљиште, на коме је пут пројектован, а било је мишљења да се сузи пут и да се да то земљиште на послугу, па у своје време магацини са пута дигну.

Ја мислим да је такав извештај и послат монополу, и за то је управа монопола овако јасно ово своје писмо и обележила.

Сад ако не би усвојили извештај и учинили услугу, онда би значило да терамо инат. Ја сам за то, да се прими овако као што је казано.

М. Велизарић. Изгледа ми као да се неки плаше, да управа монопола тим предлогом скрива неке задње мисли. Међутим тога не може бити, и ствар је са свим јасна, јер је предлог основан на чистом трговачком рачуну. Монополу требају магацини и мора их одмах изградити. Ако то не учини, мораће, узмимо само за једну годину, плаћати на више места грдну кирију за смештај дувана. Осим тога надзор и рад по растрканим магацинима био би скупљи, много скупљи но што би коштало рушење једног или два магацина и пренашање истих на друго место, јер ће то бити магацини врло просто изградни са 4 зида, споља и изнутра само фугована а не и малтерисана. Унутрашњи део, т. ј. преграде и стубови све ће бити од дасака, греда и гвозђа. Према томе рушење и поново зидање таквих магацина неће сваки излети много више од 500—600 дуката, а то ће за монопол бити много јефтиније од трошкова на кирије, рад и надзор кад се ти магацини не би изградни. Тај се трошак исплаћује монополу већ за једну годину а камо ли ако се њима буде користило више година.

Милован Маринковић. Сва бојазн састоји се овде у томе, што неки мисле, да ако уступимо на послугу овај пут, нећемо га после моћи натраг узети. Међутим је та бојазн врло неумесна по томе, што сам министар финансије дозвољава зидање магацина с тим, да се дигну с пута онда кад исти општини устреба.

Што каже г. Јосиповић да нам овај пут треба што пре, и ту нема никакве основне бојазни, јер кад ми све остало извршимо што треба, и дођемо до овога места, онда можемо и ово свршити. Главно је сада ово, да треба управи монопола дати, да се за време помогне. Ја мислим да можемо сасвим ово одобрити.

Друго би било, кад би управа хтела подићи какав магацин, који се не би могао лако дићи, али кад каже да ће направити покретне магацине, онда нема разлога зашто да чинимо сметње.

Миливоје Јосимовић. Ја господо, не мислим овако о овоме путу. Признато је и с наше стране, и од стране државе да је тај пут потребан, те према томе са свим би неумесно било када би ми сами себи сада стварали сметњу, коју морамо доцније да отклањамо. Ми истина не знамо кад ћемо бити у стању да овај пут изведемо, али за то опет немамо нужде ни оправдања да поступимо као што се од нас тражи, јер би подигнути магацини били стварна препрека за извођење пројектованог пута.

Ми и монопол дувана стојимо овде један према другој потпуно као два приватна лица. Међутим монопол стоји у тесној вези са државом па те према томе кад нам буде наступила потреба да се на путу саграђене зграде дигну, ми би се морали обазирати и на државне интересе водити рачуна о томе, да ли таквим захтевом нећемо монопол осетно оштетити, а штета ће од прилике изнети на 50—60 хиљада динара. У ствари ми нисмо дужни на то да се осврћемо, али ја сам уверен да би ми сматрали као неку моралну обвезу према држави, да јој толики издатак уштедимо. Из таквих узрока дакле пут ће сасвим вероватно остати несаграђен.

Мишлења сам дакле да сада нестварамо себи такву једну неприлику.

Ја бих могао пристати само на то, да им се уступи земљиште које не покрива пројектовани пут, а за она 2 магацина која се мисле да саграде на путу, да се даде земљиште на другом месту.

У осталом и при томе ваља имати на уму да се магацини поред пројектованог пута имају поставити у ниво овога а не другаче.

Светозар Краишевић. Ја се потпуно слажем са мишлењем г. Главнића, и држим да ми можемо без икакве опасности уступити друм држави. Даље мислим да о томе не може овде ни бити таквога говора, да министар или државик може имати какве задње мисли. После оног нашег решења да пут неуступимо, ја сам чуо од једног другог, који није у званичном овом послу, да држава може ово нарче пута да узме путем експроприације. Ако би ово наступило, било би за општину понижење. Међутим кад држава излази са оваком леном понудом пред одбор и каже, да ће дигнути магацине кад општина буде пут правила, онда ми не треба ништа даље да мислимо.

Цера Видаковић. Господо! Мало пре је г. Јосиповић казао, да се бара мора насипати, и да је тамо нужно пујању градити. Цео одбор, цело грађанство предвидело је ту потребу. Говори се овде, кад насипемо бару, а изгубљено је из вида откуда ће се бара насипати.

Господо, ја мислим, да оно што и сама власт тражи од нас да тај пут направимо, морамо испунити. Даље дужни смо да дајемо људма линију а знате и то да морамо да плаћамо грдне суме, на име оштете ако то неизвршимо. Познато ће вам бити да је општина осуђена да плаћа накнаду оним лицима, чије је куће засула у улици иза кавалеријске касарне, па зар ћете одлевати са давањем линије притежаоцима плацева око жељезнице дотлен, док нас и они не туже за накнаду оштете. Тако исто и сам г. председник је казао овде да му је власт наредила да овај пут мора свршити. Тамо ми морамо и производну пијацу подићи. Даље никако не служи на част престолници да трпи ону бару онакову каква је данас. Може бити, да осталој господи у чаршији то не пада у очи, али заиста ће те признати да сва она околна око баре много трпи од баре, па је крајње време да се бара насипе.

Ја сам држао, да ће она комисија одређена за регулисање баре свршити те радове па да се још ове јесени почне то насипање.

С тога никако не можемо дати овај пут да се кварн, а за монопол је доста од нас кад дајемо, да се улица сузи на 30 метара.

Пут ћемо ми извесно почети пре но што се магацини почну, и г. министар, кад би му се поднело на потпис, промислио би се кад зна за колико време могу постојати магацини, да ли би потписао, кад се мора толика штета правити дизањем два магацина с пута у врло кратком року. Главно је дакле господо да се овај пут никако дати не може.

Раденко Драговић. Пошто је г. Јосимовић казао, да овај пут треба да остане, онда се од тога не треба удаљавати, нарочито с тога што стоји од управе вар. Београда наређење, да се пут мора направити а кад то стоји онда за што да за тако кратко време магацини подижу.

Миливоје Јосимовић. Ја сам хтео да исправим оно што је г. Карапешвић казао. Прошле седнице ја сам помислио на то па сам после нарочито загледао у закон како стоји о тој експропријацији. Тамо се каже за какву потребу може да се експроприра какво земљиште, а за овакав случај није закон ништа казао, већ се нарочито спомиње, да у случају кад приватно лице непристаје да му се земља одузме, мора се тражити законодавно решење. Дакле не може бити принуде да се пут експропријацијом узме.

Светозар Боторић. Нема ни једног овде међу нама који неће да се пут какав украси. Но ја знам да се комисија

која је одређена за регулисање баре, још није ни састала, а баш и кад би се састала и кад би се бара регулисала за 6 месеца, опет нама ништа не смета допустити зидање, пошто је министар поткрепно својим одобрењем по коме, морају магацине дићи чим захтемо пут отворити.

То је јасно, да држава неће скупоцене магацине подизати, кад зна да ће их убрзо подизати. Ми господо можемо с мирном савешћу примити ову понуду. Чудновато изгледа из говора неких предговорника, као неко непријатељско расположење према г. министру финансије. То се види из тога што смо ми на многе друге и теже ствари пристајали, а овде не можемо.

Молим вас г. Видаковићу, ја ако сам закупац дувана ја немам никаква интереса, па не треба ово да уплећете:

Петра Видаковић. Ништа нисам казао. Ти си пречуо. Ево господо око мене па нека кажу, да ли сам штогод рекао. (Чује се: Није о томе ништа казао).

М. Велизарић. Г. Јосимовић каже, да општина уступањем тога земљишта ствара себи сметње. Ја то не видим, јер она не прима на себи никаквих обавеза, ако има сметња, оне постоје само за државу, која се обвезије да руши оно што је једном сазидала. Но то су сметње привидне, јер је држава извесно добро размислила колико ће отуда имати више користи по штете, пре но што се решила да поднесе општини такав предлог. Ако држава не сазидате магацине до децембра месеца, куда ће сместити 2,000.000 кило дувана? Осим тога због краткоће времена, она не може сада да тражи друго место за зидање и да према новом земљишту скроји други план. Из ових разлога и још с тога што општина нема отуд штете, мислим да треба усвојити предлог управе монопола.

Раденко Драговић. Г. Боторић каже, да се комисија није састајала. То не стоји.

Ја као члан комисије долазио сам двапут, па није било плана, због тога се није могло ни радити. Ја кажем да сам ја први, који сам за то, да се пут веда, а што он каже, да сам противан држави ја то одбијам од себе.

Глиша Јосимовић. Један од господо одборника рече: као да су овде неки у непријатељству према монополу или према данашњем г. министру финансије. То нестоји. Непријатељство нема овде посла, где се савесно даје мишљење о интересима општине.

Мени напротив изгледа да се управа монопола нарочито каплицирала да овај пут узме пошто — пото, па кад није могла да продре претњом да се одавде исели, сад тражи на овај начин да узме пут, па после ко бојаги да дигне магацине, а кад би се то после затражило да се пут отвори, онда би казала да без накнаде не може да дигне. То је више него јасно на што монопол емера; с тога сам ја за то, да она може дићи магацине онде где смо јој дали, а пут нека остави, а ако то неће, нека купи земљу гди хоће за своју потребу.

Коста Главинић. Ја сам био против тога, да се пут даје безусловно; али, кад нам се даје услов да се магацини дигну кад нам пут затреба, шта имамо ми сад да мислимо. Што ми сад да се намећемо за татора, и то за пут који још и не постоји, и као да је он толико важан да ће Београд пропасти ако се на њему подигну прсвизорчо два или један магацин, који ће се морати дићи, кад се пут буде отворио. Ја не мислим да је баш ово најважнији пут Г. Глиша каже, да се насне бара венеција, и због тога треба пут одмах. Насипање баре мора се извршити, али кад? Док то буде проћи ће 3—4 године па и онда, насипање се прво од параносовог хана и док се дође до монопола, проћи ће пет 2—3 године и по томе ми можемо дати да се монопол

послужи за то време, а кад нам затреба ми ћемо према датом услову тражити да се дигне, и то мора бити.

Никола Х. Пошовић. О овоме је предмету и сувише говорено и сад ја видим, да ова господа што хоће да говоре чине то једино с тога; да одрже своје мишљење. С тога сам да се пређе на гласање.

Петра Видаковић. Ја одбијам од себе, да сам ипак само зато хтео говорити, да одржим своје мишљење. Ја само подкрепљујем моје мишљење. Вечерас је овде пало прилично увредљивих речи против мога говора, али ја хоћу да вам покажем, да могу то све да отрним зарад онште ствари. Господо ни један посао ради насипања баре и утврђења обале не може се предузети ако дозволимо да се на томе путу подигну магацини, јер се то поступно насипа. Најпре се пут насне, па се тим путем иде даље и насипа. Ово је тако јасно, да ми тај пут никако не можемо упустити, а ви сад решите како знате.

Глиша Јосимовић. Г. Главинић каже да овај пут није тако нуждан. Молим вас господо одборници, има ли ко да каже: да ли је нужнији онај пут одавде на Дунав или онај тамо?

Коста Главинић. Ја нисам казао, да није нуждан, него сам тврдио, па и сад тврдим, да се насипање баре неће одпочети од монопола дувана већ од Параносовог хана, и док се дође до монопола проћиће 3—4 године, па макар ми одпочели насипање још сутра. Но ја имам да кажем и то: да нам ти магацини неће заузети онај пут, који је потребан за насипање баре, а о томе се може сваки уверити на лицу места.

Председник. Г. Видаковић је неколико пута напоменуо како је полиц. власт наредила да се тај пут направи. То стоји али је то учињено на захтев браће Ђорђевића још онда, јер су они хтели зидати. Ја сам одговорио, да план није готов и на томе је ствар остала сад кад је тај план готов ви сте одредили комисију и она треба да ради; но на жалост план је био забачен и тек се сад нашао. Али и овај план није дефинитивно решен, те по томе може се сада донети одлука, да се тај пут сузи на 30 метара.

Глиша Јосимовић. Ми смо једанпут решили да не можемо никако тај пут дати. Ова одлука има да се изврши а против закона је сада газити своје решење.

Председник. Прво да решимо хоћемо ли да пут тај буде 30 метара? (Хоћемо) Добро. То је свршено.

Сад можемо гласати.

Ко је зато да се може поред она два парчета поред пута подићи магацини и на путу, нека каже: „за,“ а ко је да на путу не може, нека каже „против.“ (Настаје гласање. После).

Дакле већина је да се и пут у службеност да.

Глиша Јосимовић. Ја мислим да ово наше решење не може важити. Ми смо донели решење пре 6. дана да се пут не може затворити, а сад под другим видом то решавамо другачије. То није лепо, ни законито.

Коста Главинић. Ја не знам за што се већини намеће што није решено. Ми данас кажемо, да нам је пут потребан и дајемо га условно: да се магацини дигну кад нам затреба.

Председник. Сад долази да решимо колико да се плати општини за ову службеност.

Марко Велизарић. Кад смо дали оно земљиште до сенака за фабрику палидрвца које је много лепше од овога, ја предлажем да за ово земљиште тражимо 500 динара годишње кирije.

Глиша Јосимовић. Ја предлажем да дамо за један динар или за један грош.

САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 22. Јула 1889. године.

Председник. Ја мислим да оценимо шта вреди земљиште на на ту вредност шта изнесе интерес, толико да плате.

Глиша Јосиповић. Да одредимо једну комисију, па нек премери цело земљиште и одреди вредност.

Никола Милишић. Није нужно комисија, него нека буде 500 динара као што је предложио г. Велизарић. То је доста, а и иначе општина није имала ништа од тога.

Јован Ђурић. Ја сам да буде 1000 динара.

Светозар Караџић. И ја мислим доста је 500 динара.

Председник. Нетреба да смо ми толико кулантни. Држава и сама тражи да плати онолико колико је право. Мени је један приватан давао 4 хиљаде динара за то парче. Милећа сам да нам држава плаћа 1200 динара.

Глиша Јосиповић. Оно вреди 3 хиљаде динара годишње. Сад дајте на лицитацију па ћете видети да ћемо добити 4 хиљаде динара. Кад су господа вољна уступити пошто зашто држави т. ј. за 500 дин. онда као што сам напред казао боље да дамо за бадава или за 1 дин. нек се бар зна да смо поклонили.

Председник. Кад смо дали сењак за хиљаду динара што је много даље, ово, што је ближе, вреди 1200 дин. То је најмање што се може тражити.

Усвајате ли 1200 дин? (Усвајамо).

Сад што се тиче рока за она два парчета, треба да одредимо. Ја мислим за 15 година. Усвајате ли? (Усвајамо.)

Светозар Боторић. А кад се дигну магацини с пута онда плаћа хиљаду динара.

Марко Велизарић. 1200 динара да плаћа с путем, а кад се дигне с пута онда 1000 динара. То је скупо. То је место ван вароши, није за приватну зграду ни за друго што, бар да је за баштованциницу, па да се толико плаћа.

Председник. Усвајате ли да кад магацине с пута дигне онда да плаћа 1000 динара. (Усваја се).

Сад имамо да решимо једно важно питање, по наше оп. интересе. Повлашћеници за извозњу ђубрета и испражњавање сенкруба одказују даљи рад па треба, да уговор раскинемо. Ми сваког месеца имамо тужбе против њихове неуредности, а и људи су са свим неспремни за овај посао. Па пошто и они траже раскинуће, ја вас молим да то одобрите.

Глиша Јосиповић. Имамо ли ми гаранције за штету.

Председник. Што се тиче примања имамо. А што се тиче накнаде, то не знам.

Ја мислим да стрводерство опет дамо другом под аренду а што се тиче ђубретара ми предлагемо, да се даје на квартове јер овако није могуће треба држати 24 вола, па после момци не иду како треба и сем тога један повлашћеник за целу варош није у стању да контролише тачност рада својих млађих, због чега и има сидество тешкоћа и неуредности.

Председник. Одобрава ли се раскинуће уговора па да суд изда на лицитацију право ово с поделом на квартове? (Одобрава). Даље одобравате ли да на лицитацији купимо стоку данашњих повлашћеника да не би отишла у бесцење ако не буде довољно купаца? (Одобравамо) И ту да буду одборници: Никола Милишић и Јован Ђурић (Јесте)

Састанак је закљ. чен.

Трајао је до 9 часова по подне.

Присутствовали: Председник општине: г. Ж. Карабиберић, Члан суда К. Томић, чланови одбора: г. г. М. Д. Јанковић, Р. Драговић, Св. Боторић, Д. Т. Вељковић, Ђ. Николић, Ј. Ж. Ђурић, М. Ж. Маринковић, В. Виторовић, И. Цветановић, Н. Л. Милишић, Г. Јосиповић, Д. М. Ђорђевић и Т. Ј. Мијајловић.

Садржина: 1) Питање зашто се не сазива комисија за регулацију баре Венеције; 2.) Инвентирање општ. грађе; 3.) Саопштење да је Стојан Насгасијевић одустао од грађења калдрме; 4.) Отварање каменог мајдана „Бела марама“; 5.) Лицитација за оправку школских зграда; 6.) Повишење цене хлеба; 7.) Одобрење Марку О Марковићу комп. да вежу шинама парни млин са жељезничком станицом; и 8.) Одобрење одсуства Ј. Смедеревцу инжењеру.

Председник. Састанак је отворен. Изволте чути протокол последње седнице. (Прочитан).

Имали ко да примети што? (Нема — усваја се).

Траже се уверења.

За Светозара Адамовића каф. Одбор изјављује да је владања доброг а стања сиротног; за Петка Недељковића обављача проститутске радње—непознат; за Персиду Филиповићеву учен. V. раз. в. жен. школе — сирота.

Р. Драговић. Имам једно питање. Комисија: је једна одређена још пре 5 месеци за пут од станице до топч. друма; па још није позвата на рад. Зато питам хоће ли се позвати?

Председник. У једној од последњих седница, кад смо говорили о захтеву монополске управе, ја сам казао да та комисија за регулацију у б. венецији досад није радила што се није имао план. У тој комисији су неколико стручњака, који сада нису у Београду по на путу, па и због тога се ова комисија није могла звати. (Видаковић: ту је г. Гргур).

Н. Милишић. Кад је та комисија одређена пре 5 месеци она је до сад имала времена да сврши тај посао. С тога нека се позове сад да га сврши — или ако не може она да то уради, онда да позаберемо другу. То је хитна ствар.

Петра Видаковић. Али до скоро се није могло ништа радити ни због воде. Морало се чекати док вода оде из оних баруштина тамо.

Председник. Дакле молим вас имајте на уму то што сам казао. — Кривица није до мене што се не ради, и чим дођу стручњаци, који су у комисији, зваћу комисију.

Сад вас молим да идемо даље. Наш инжењер г. Смедеревац моли за месечно одсуство, због болести.

(Одобрава се).

Још нешто пре дневног реда. Ми имамо неку грађу општинску. Ту грађу би требало инвентарисати и одредити цене, јер нам се тражи да је продамо. С тога изволте одредити двојицу од г. г. одборника који се разумевају у томе.

Одређени су г. г. Р. Драговић и Милорад Д. Јанковић.

Г. Јосиповић. Кад се повела реч о овој грађи, коју је набављао Х. Живковић — онда бар да упитам шта је са ствари тога човека, и зна ли се колико је оштећена општина за време његовог кметовања?

Председник. Ствар је предата власти полицијској на ислеђење и мислим да је Х. Живковић већ предат суду.

Г. Јосиповић. Наредите да се у идућу седницу бар каже колико смо оштећени од Х. Живковића.

Председник. Господо, предузимач који је предузео да ради калдрму на врачару по 2:42 дин. метар казао нам је

WWW.UNILIB.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

да по тој цени не може да сврши посао по оним условима и одрекао се кауције. Ја сам му шта више дао дозволу да вади камен из једног мајдана општинског — али он није примио. Дакле то је свршено, да он неће да ради. — Ја сам покушавао да нађемо камена. Писао сам Рошу и питао га може ли нам дати камен по 5¹/₂ дин. но он нам је одговорио да мени за љубав хоће да нам да камен по 7¹/₂ дин. — а то зато, што сад мора да отвара мајдан. То је претерано скупо и ја сам му благодарио на тој љубави. Стојан Крстић, који нам ради улицу жељезничку, не може такођер друге улице да узме у рад што нема камена, и с тога он тражи да му се да један мајдан општински, тако звана „бела марама“ код винограда Јакшићевог. Наравно, он тамо неће моћи одма наићи на добар камен, јер озго је камен лошији, који не би био добар за калдрму. Зато би предложио да се одреди одма комисија да са нашим инжењером на лицу места прегледа тај мајдан, па да видимо да ли да се отвори на наш рачун. Ако општина може да извади отуда само 2000 метара камена доброг за калдрме, хој ће се рентирати трошак. Ја мислим да ћемо имати рачуна да то сами радимо.

И. Цветановић. Ја сам читао пре неки дан у званичним повицама да управа топчидерске економије издаје неки камени мајдан.

Председник. То је државни мајдан а при том треба имати у виду ако тамо код сењака отворимо мајдан „белу мараму“ онда је то на пола пута до топчидерских мајдана и још близу друма тако, да се може колицима изнети камен на друм; а то много чини. Само ја не знам хоће ли овај мајдан дати довољно камена; па с тога и кажем да би једна комисија треб да то да извиди. Дакле изволите одредити комисију.

Одређени су: Р. Драговић, П. Д. Видаковић. К. Главинић Гр. Миленковић, Н. Милишић и општински инжењер.

Слажете ли се с тим да се не може примити што тражи овај предузимач, него да усвојимо овај мој предлог. (Усваја се)

Св. Боторић. Ви сте казали да предузимач Стојан одустаје од уговора и напушта кауцију од 500 динара. (Јесте) Ја молим да кажете како је положена та кауција. Да ли према вредности.

Председник. Ваља да знате да је одбор решио да се узима 5% кауције од вредности уговореног посла а 5% да му се задржава од зараде, но овде пошто није још ништа зарадно није му се могло ни да задржи ништа од зараде, но само стоји кауција 5 од сто коју сте, како се сећам баш ви г. одборнице препоручили да се усвоји. Хтели сте тиме да олакшате спротнијим предузимачима, али ето како се то изиграва!

Св. Боторић. Ја молим да г. инжењер каже колика је цифра предузетог посла а колика је кауција, па да видимо је ли заиста 5 од сто положено, јер ако није, онда онај мањак да положи онај који није хтео да се придржава услова.

Гл. Јосиповић. Ако је положено 5 од сто на сад одустаје предузимач, значи, да се човек преварио. Зато ја не би био за то да се тај човек још више штети, него да му се узме кауција а уговор с њим да се раскине; а не држим да је мала кауција 5 од сто него тако треба и да остане. Је ли пак заиста положено 5 од сто, то треба да се извиди.

М. Ж. Маринковић. Ја не знам за што у то да се сумња. Ко сумња треба да покаже рачун. Сви знамо да је утврђена кауција 5 од сто и кад се погоди један посао онда се 5 од сто мора узети.

Председник. Ја знам да је овај човек положио 500 динара; а колики је тачно рачун не знам, јер ја не радим

с тим. Ви знате да сте у тој истој седници кад сте ово одобрили, решили и то да г. Чађевић поднесе извештај, колика је квадратура те улице, јер се и то није знало. — Дакле усваја ли се ово раскидање уговора. (Чује се: Разуме се). Кад неће човек да ради, разуме се да ми разрешавајући овог предузимача имамо да одредимо нову лицитацију за ту улицу (Тако је).

Држана је лицитација за оправку школа; остала је на Новаку Стојановићу за 5205 динара. (Прочитана акта)

М. Јанковић. Ова лицитација треба да се одобри, јер је лањске године више дато, дакле није скупо а и време је крајње да се те оправке изврше.

Св. Боторић. Да се лицитација одобри, али с тим да предузимач од сутра или прексутра отпочне оправку у свима школама.

М. Ж. Маринковић. Ја би имао да кажем да општина наша треба једном да уведе у обичај то, да се ове оправке погађају и уговоре још пре петрова дне, док су деца у школи, па чим наступи ђачки одмор да се оправке извршују, и да се тако школе добро осуше док деца дођу, а не овако да се оправља кад већ деца полазе у школу.

Председник. Одобрава ли се ова лицитација? (Одобрава се) Онда ћемо одмах сутра саопштити човеку да би у понедељак могао почети радити.

Молим вас управа нас је позвала да узмемо у решење питање о цени хлеба.

Б. Николић. Данас је било брашно 20 динара

Р. Драговић. Заиста је за сад скупље жито; али сад је жетва и збирање жита, па не зна се кроз који дан шта ће бити, и с тога држим да треба мало повисити данас.

Св. Боторић. Колика је цена лебу била до сад. (20 пара) Онда може се повисити на 21 пару јер је пре била цена житу 17¹/₂ дин. а сад је 20 дин. (Чује се: мало је 21 бар 22 паре). Господо одборници имајте на уму да то што је скупље брашно, то је и леб скупљи, јер онда се вода плаћа скупо. На лебу се добије 25 од сто и тако ако ова такса буде онда на 250 кила има 32·50 дин. ћара. То је доста и ја сам за то да се повиси такса само за једну пару. (Чује се: мало је).

Председник. Треба имати на уму и то да је ова цена брашну са мекњама, а кад се мекње продају оне се не продају као брашно. С тога држим да је према данашњој цени брашну праведно повисити таксу леб, на 22 паре (Усваја се).

Сад молим вас да чујете онај прорачун што је мало час тражен односно оне кауције, јер сам наредно те је нађен.

Инжењер Смедеревац. (чита) Дакле према овоме кошта да би та калдрма 11.000 динара но мој колега г. Чађевић срачунао је кауцију на 500 динара.

Св. Боторић. Онда је то погрешно. На 11.000 треба да је 550 динара кауција. Сваки часник општински мора тачно да врши своју дужност. Зашто ми да губимо 50 динара?

Н. Милишић. Мени чисто с овом калдрмом изгледа да постоји неки ортаклук, и да с тога овај предузимач напушта кауцију те да после изађе скупља цена. С тога не би требало од сад да се узима мала кауција 5 од сто него 10 од сто па ће се сваки добро размислити што ради.

Гл. Јосиповић. Ја држим да не треба повишавати процент за кауцију више од 5 од сто, кад му се осим тога узима и од зараде 5 од сто.

Н. Милишић. Али чине се злоупотребе. Ја сам вечерас био при једној лицитацији где је изашао 6030 динара више један рад на врачару него што је био први пут погођен на

напуштен, јер је узета мала кауција. Зато треба одредити 10 од сто кауције и да се услови, да мора сваки предузимач почети одмах да ради чим одбор одобри лицитацију а не да се чека годину дана, па да онда одустаје од рада и прави спекулације.

Председник. И ја сам за то, јер да је кауција 10 од сто не би лако одустао. Дакле прима ли се да се раскпе уговор с овим човеком (прима). Онда ћемо држати нову лицитацију па изнети пред одбор.

Ви знате да смо одредили једну комисију да прегледа може ли се дати општ. земљиште фабрици за леб. ради везе њене са жељезницом. Изволте чути услове, под којима комисија предлаже да можемо компанији дати под закуп земљиште, и мишљење г. Чађевића колико да плати годишње (Прочитано).

Св. Боторић. Врло добро, ја мислим да тако и примимо као што је предложио г. Чађевић.

Председник. Као што вам је познато ми у том крају имамо да извршимо већа откопавања улица, и кад се ово уступи фабрици с условом да се земља из тих улица узима које ми нађемо да треба откопати, па да земљу носи бесплатно те прави насип у бари за свој пут — онда ћемо на тај начин бити у добитку. Дакле ја мислим да можемо усвојити ово извешће с оним што г. Чађевић каже и с тим, да мора фабрика носити земљу одакле ми наредимо. (Усваја се)

Св. Боторић. Само овде није одређен број година колико да се служе тим земљиштем. Може то земљиште да затреба општини па шта ће бити онда. (Чује се: за 15 година).

Председник. И ја мислим да му оставимо рок од 15 година, јер ту ће морати да се прави насип у оној висини као што је наш са ким ће се везати, а око тога човек мора да има доста трошка (прима се за 15 година). Дакле за то време да се направи уговор а на име кирije да плаћају 655 дин. цјема вредности земљишта. (Тако је). Ајдмо даље. Има једно четири лицитације, које су држане за калдрме, али ја не би желео да их решимо док не видимо хоће мо ли наћи камена.

М. Д. Јанковић. Улица пријеполска није скупо изашла на лицитацији и човек који је узео да је изради има тамо камена. Зато мислим да ту лицитацију можемо решити да би човек могао одмах радити.

Председник. Знаш, али мислим да можемо причекати док комисија не донесе извешће о камену.

Р. Драговић. Разуме се ако нађемо наш камен, онда ће бити јевтиније.

Н. Милишић. Али овде стоји камен на улици, и за што да се чека? Ова је улица била па днев. реду десет пута и никако се не решава. Ја сам за то да не смемо више с овим да одуговлачимо, но да се вечерас реши црно или бело, а пошто није велика цена, ја мислим да је довољан разлог да се та лицитација одобри и каже човеку да одма ради.

Св. Боторић. Изнесите г. председниче те лицитације да видимо је ли скупо или није. Нема разлога да чегамо због мајдана.

Председник. Добро господо. Изволте чути извештај о тој лицитацији (прочитан).

М. Д. Јанковић. Прва је лицитација изишла 3.24 дин, а садања је по 2.89 дин. кв метар — дакле по 35 пара на кв. метру јевтинија је ова лицитација и с тога мислим да треба да се одобри.

Г. Јосиповић. Али г. председник како сам га ја схватио ово каже: у самој улици тај предузимач има камена а други предузимачи немају камена. То значи други преду-

зимачи нису могли да конкуришу овоме који нема камена па зато је морала остати лицитација на њему. Али, ако причекамо да видимо хоћемо ли наћи камена, онда ако га нађемо, извесно је да ће и други конкурисати овоме предузимачу, и онда ће још јевтиније бити та улица погођена. У томе је сва ствар (Тако је) А нама је вајда да буде и по десет пара од метра јевтинија калдрма него што би била ако ову лицитацију примимо сад одма.

Н. Милишић. Ја неразумем ту економију и такву спекулацију. Три године господо стоји та улица у рушевини, камен лежи по улици. Грађани су у опасности да прођу онуда. Осим тога имајте у виду да је то жива улица; да је ту секциона кућа и војна болница, да ту долазе и странци и да је брџка за престоницу да нам та кућа стоји у таквој улици да се не може проћи. Камен је ту, цена је јевтинија и немамо никаква разлога да то одбијемо и одлажемо сад данас на сутра док и зима не дође.

Р. Драговић. Ми имамо много пречи улица које чекају на калдрму, па зато мислим да и за ову не мора баш вечерас експрес да се донесе решење.

Председник. Ја сам казао само то да није право да одобримо једну лицитацију а друге да оставимо, кад су све једнаке...

М. Д. Јанковић. Онда дозволите грађанима да сваки себи гради калдрму пред својом кућом. То је жалосно да три године стоји једна улица раскопана.

Д. Ђорђевић. Е но и доле код полиције стоји тако исто.

Председник. Мени је право како одбор реши — и ако хоћете ето вам и друге лицитације за београдску улицу...

Г. Јосиповић. Самим одборници, који кажу да та улица стоји три године раскопана без калдрме, тим самим кажу да може да остане још за 8—10 дана, кад је 3 године могло да стоји.

М. Д. Јанковић. Али ако човек однесе камен на другу страну шта ће бити онда. Зар да стоји још годину дана онако.

Н. Милишић. Баш за то што му је онде камен, овај предузимач је и пристао да јевтиније ради само да не би морао дизати оданде камен — јер то ће да га кошта.

М. Ж. Маринковић. Ја не знам за што сте тако навалили да то баш вечерас мора бити одобрено. Ви се око тога пребацујете господо. Тај цветни трг се више кити него друга места у сред Београда, и вама је опет неправо...

М. Д. Јанковић. Опустите — али он и кошта нас. Изволте и ви платити, па се китите. Будите вредни устаци па направите себи и бољи трг. Ми вам нећемо завидети. (Неки од одборника одлазе).

Председник. Како су нека господо отишла, сад неможемо донети никакав закључак, јер нема пуне седнице.

Трајала је седница до 8 ¼ час. по подне.

ГРАЂЕЊЕ ВОДОВОДА

Први покрет да се у престоници остваре велике варошке реформе, датира се од 1880. године, и још у то време грађење модерног водовода истакнуто је на дневни ред не ради веће или мање угодности становништва, већ као стварна потреба првога реда, као питање најживотнијега значаја. — Од Турака наслеђени водовод кроз читав низ година не само није усавршаван него је и упропаћена

ван; варош се међу тим раширила, број чесама умањило, становништво умножило, те са савском и дунавском водом (која се од водоноша увек по скупе паре купује) дневно на сваког становника долази једва незнатна количина 10—15 литара.

Код таког стања ствари, општинска управа сасма природно морала је при првом кораку сматрати за дужност да се што пре сагради велики модерни водовод, који би не само подмиривао све домаће потребе становништва, него и давао довољне количине воде за јавне послове: поливање улица и паркова, гашење пожара, снабдевање индустријских завода итд.

У самоме зачетку прве намере, мисао је била да се водовод сагради помоћу зајма; али се у брзо показало да треба времена, па да једно питање од тако великога значаја у довољној мери сазри, и да прилазак извршењу допусте у опште све прилике, које су од предсуднога утицаја. Због тога, дискусији и решавању у општинском одбору није се ни могло одмах приступати.

Први стварнији радови предузети су у другој половини 1884. на основу закона о трошарини, од 13. Јуна исте године. После начелне одлуке у општинском одбору: да се изврше главни послови предвиђени законом о трошарини, одмах се приступило претходним мерама. Комисија, изашиљана да по уређеним европским варошима проучи устројства трошарине, имала је у задатак и то, да избере лица којима ће се дати у израду пројекти за водовод, канализацију и осветљење. Она је по повратку поставила у извешћу своје извесне предлоге за водовод, међу којима и тај да се за водовод поруче два пројекта, и то израда једног да се повери Едварду Истону у Брајтну а другог Александру Ерду у Берлину, па од тих двају да се усвоји за извршење онај коме комисија стручњака призна првенство. Чим је одбор усвојио те предлоге трошаринске комисије, одмах су пројекти перучени, а за тим започето и истраживање воде у околини, у правцу примљених предлога комисије и добивеног мишљења од Жигмондија, познатог стручњака из Буда-Пеште. — План је био да се истраживање воде сврши до краја 1885. а дотле и пројекти да буду готови, како би се могло пом том прилици грађењу водовода. Али тако не беше суђено. Увођење трошарине наишло је на сметње, услед којих је трошарина сасма изостала, а тиме се и цела радња водоводног предузећа на неодредено време прекинула.

Након не пуне две године, питање о водоводу дошло је опет на дневни ред, но у пренаменом облику.

Жалбе због оскудице у води, беху све то чешће и толико интензивна и оправдане, да је с грађе-

њем водовода ваљало ускорити. У меродавним круговима појави се мисао да општина треба да изда концесију, само да се једном оствари та велика потреба варошка. Две понуде, Гарсона на из Хамбурга и Јасинског из Брисла, беху добродошле, и одмах поверене једној мањој комисији да их проучи и одбору даде мишљење. Оцена тих понуда није била повољна, али да понуђаче не одбије сасма, комисија према ономе што је у понудама било најбоље, предложи одбору кратак пројект по коме да се распише конкурс за извршење водовода концесијом. Предлог тај био је усвојен и одмах решено да се нацрт штампа у општинском листу и у засебне књижице, које да се раздаду грађанству, а по том да се држи конференција одборника и грађана, која ће коначну одлуку донети. Конференција имала се сазвати пошто претходно једна друга комисија даде мишљење о бунару г. Вшетечког, Беломе Потоку и осталим изворима у околини. Услед реферата ове комисије, накнадно би ускоро решено да се предузме копање нарочитог бунара код вшетечковог млина, а одмах за тим, на дневни ред друге седнице, по ново стављено на претрес питање о извршењу водовода путем концесије. Одложив решење тога, да ли ће се средством концесије или на други какав начин извршити водовод, докле се претходно не посвршују послови око истраживања изворске или подземне воде, одбор препоручи комисији да живо прионе извршењу свога задатка. Протекоше опет 4 месеца, а разни понуђачи управљаху непрестанце питања општинској управи: на какав начин мисли остварити водовод. Нове дискусије у меродавним круговима истакоше мисао да штете неће бити никакве, ако одбор и пре свршетка истраживања воде донесе своје начелне одлуке о томе. С друге опет стране није било за одлагање ни решење да ли ће се и дефинитивно отказати *Истону* и *Ерду* израда поручених пројеката за водовод, јер им је после трошаринског неуспеха јављено да израду за неко време одложе. То двоје нагони председништво да одбору простије питања: на који ће се начин градити водоводи, канали и осветљење, да ли у својој режији или средством концесије; хоће ли се за те послове, на случај одлуке у корист концесије, расписивати конкурсе, или ће се како за водовод и осветљење тако и за канале уговарати без конкурса; хоће ли се чекати на свршетак и питања о води, па у један мах расписати конкурсе за све, или ће се осветљење дати под концесију а канали у грађење, и без сачекивања решења о води; и на зад, хоће ли се остати при поручбини 7 пројеката, или ће се они отказати и на други начин израда пројекта удесити. Услед ових, овако постављених питања, одбор донесе одлуку да се водоводи, канали и осветљење

изврше путем концесије и тога ради одмах распише шири конкурс с роком од четири месеца; а у питању о пројектима да се остане при ранијем решењу (т. ј. израда њихова одложи) докле се не види какве ће се понуде конкурсном добити.

(продужиће се)

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ.

Салане. Због заразних болести, које су се често јављале код појединих стада оваца, вар. санитет учинио је општинску управу пажљивом да при одржавању места за ово-јесенске салане избере таква, на којима ће бити могуће тачно вршити лекарске прегледе чопора и заклатог меса.

Помињемо одмах и то, да је с надлежне стране потврђено како заразних случајева више нема, а и до сад они су били по све незнатни, али ипак мера санитета потиче из оправдане предострожности, па је с тога сасма на своме месту, пошто искључује сваку евентуалну опасност.

Што се тиче самога питања о местима, оно се не даје преломити. Уз захтеве санитетских прописа ваља једновремено задовољити и користи грађанства.

Оно истина по саму општину и њену благајну корисније је ако салане буду имале својих тешкоћа: становништво тада подмирује своје потребе на варошким месарницама, те приход од аренде расте; али општинска управа не испушта из вида ни дужност да штити и интересе самог становништва, у колико је могућно појевтињавати животне намирнице. Саланама се користе махом сиротнији редови, и за то је већма потребно стварати олакшице.

У правцу ових погледа општински одбор поверио је комисији тројице да означе места на којим се могу салане отворити. Покаже ли се само тај излаз: да се све салане построје на једном крају, грађанство ће имати тешкоће што ће из појединих крајева морати даље ићи. Али зато опет имаће и користи, јер ће цена меса конкуренцијом појевтинити, а то се увек дешава кад год су једнородне продавнице груписане.

Друга корист је у томе, што ће сваки бити сигуран да се и на саланама продаје здраво месо.

Оволико је било потребно проговорити једно да се мера санитета не би погрешно разумела, друго да би се знало за што ове године салане на приватним плацевима не могу бити допуштене, и најзад, ради уверења грађанства да ће се на козарама продавати здраво месо.

За ову годину. Одлукама одборским из последње седнице, коју доносимо на другоме месту, решена је за ову годину последња партија радова на откопавању и калдрмисању улица. На терет овогодишњег буџета више се не може решавати ни предузимати, пошто је не само оптерећена буџетска позиција, него исцрпљен и кредит одобренога прекорачења.

Даље тачке постављенога реда за откопавање, поправку старе и грађење нове обичне калдрме, продужиће се од нове године и то откопавање и за време зиме а калдрмисање одмах с пролећа.

Награда. Општински одбор сматрао је да ће погодити жељу грађанства ако ма и на најскромнији начин видљивим знаком покаже да Савез стрељачких дружина у своме патриотском раду ужива свако признање и пажњу.

Том побудом руковођен, акламацијом је решио да се од стране престонице даде једна награда за IV свечано земаљско гађање, које Савез стрељачких дружина приређује ове године у Пироту, 8. 9. и 10. Септембра.

Награду ту: 5 златника у кесици (100 дин.), може однети само Србин — стрелац.

Нов мајдан. Општински мајдан код сењака звану „Бела марама,“ ових се дана отвара сасвим, и већ прве партије извађеног камена моћиће се употребити за предузете калдрме у улицама сарајевској, сјеничкој и фрушкогорској.

Претходном својом оценом, комисија је изрекла да камен тога новог мајдана по квалитету одговара топчидерскоме камену *првога реда*. Буде ли се ово потврдило, знатно ће се олакшати калдрмисање беогр. улица, пошто ће за случајеве, кад приватни имаоци мајдана камен зацене, општина из свога мајдана подмиривати потребу и камена и шљунка, а и са мање даљине за превоз, који увек знатно поскупљује цене.

У свакоме случају дакле, мајдан овај одржаваће равнотежу цена, по којима се камен у вароши продаје и купује.

Нек се зна. На оригинални начин разумевајући свој положај, поједини београдски предузимачи за откопавање и калдрмисање улица понашају се врло често при лицитацијама тако, да ће управа општинска најзад бити приморана да једном за свагда утврди, да се извесним лицима више никако општински послови не уступају, па ма како повољне услове постављали.

Договори пре лицитација и различне друге ујдурме да знатно повећају цене и тиме осигурају претеране проценте зараде, за такве предузимаче без сумње су врло корисни покушаји, али општин-

ска управа нема потребе да вечито стоји на опрези и да сресством нарочитих мера својих доскаче варљичким подвалама. Тако у последње време одигравала се читава траги-комедија са систематским покушајем неколицине предузимача, да им општина грађење калдрме и откопавање земље у неким улицама, што је прошле седнице решено, уступи по цену по коју су се они упели били те послове отети. Нима је доскочено, јер је посао под повољном ценом сасма другоме лицу уступљен, али је штета у томе, што се грађење калдрме за читав месец задржало и покрај свеколиког настојавања општинскога одбора и председништва да се све калдрме ове године пре кишних дана сврше.

Ово обаве-штење пружамо с тога, што је у једном дневном листу, баш услед речене неприлике општ. управе, било протеста што се с грађењем калдрме оклева. У исто време дајемо и прилике оним „предузимачима,“ на које се предња реч односи, да размисле ко ће најзад имати штете, да ли они или општина, која нарочито мање и обичне калдрме може у свако доба да гради и у сопственој режији.

Заступа. Дужност лекара општинског у кварту *теразијском* врши лекар кварта *врачарског г. Др. Франја Рибникар*, као заступник г. *Др. И Хириша* који је на осуству до 7. идућег месеца.

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ

На састанцима 5 и 9. ов. мес. општински је одбор

Бр. 165. Изабрао комисију да оцени какве, и на какав начин да се изврше оправке савесних басемака.

Бр. 166. Одобрено тронедељно одсуство *Др. Игњату Хиришу* општ. лекару.

Бр. 167. Изабрао комисију да даде мишљење како да се удеси пад воде која услед откопавања код „*Цветног трга*“ не отиче.

Бр. 168. Прешао на дневни ред је о молбег. *Луке Ђеловића* трговца, да место грабовине даде 300 м. хвати јасенових, церових или др дрва, па да се лиферација одмах и без уговора изврши;

Бр. 169. Изабрао комисију да даде мишљење о примеченим неправилностима у плану земљишта на коме је погрешна линија фабрици дувана дата;

Бр. 170. Решено да се *Ристи Крстићу* уступи калдрмисање у пријеполској и београдској улици, и то тротоар по 3:15 дин. кв. метар.

Бр. 171. Примено к знању да је г. *П. Видаковић* неосновано износио прошле седнице да контролор није председништву поднео правилан ценовник брашна из радње *Ф. Тоболора* и друга.

Бр. 172. Решено да се грађење калдрме у улицама *сјеничкој, сарајевској и фрушкогорској* уступи *Панти Манојловићу* предузимачу према његовој понуди, и да тако укушно калдрмисање 5715m² по 2:55 дин. кв. метар.

Бр. 173. уступно откопавање и калдрмисање спасовске улице *Панти Манојловићу*, и то откопавање 1881:46m³ по 1:05, калдрмисање 1840m² коловоза по 3:20 и тротоара 1031m² по 2:25 дин.

Бр. 174. одлучно: а.) да се калдрмисање милутинове улице одложи за до године али општински Суд да распише на време другу лицитацију, како би се првих дана пролећа одмах могло започети грађење, и б.) да се усвоји понуда *Панте Манојловића* па њему уступи да у милутиновој улици откопа 8100m³ по 1:10 дин. од куб. метра с тим, да откопавање отпочне јесенас (до зиме најдаље), и да земљу откопану односи пола испод бајлонове кафане а пола код општ. кантара до *Параносовог хана*;

Бр. 175. решио да се распише друга лицитација за закуп „*Зеленог венца*“, а услови закупа измене у толико да купац не може постројити више од 40 продавница као што Управа вароши наређује, и за случај ако се на зеленоме венцу доцније отвори пијаца, да општина има права по процени вештака откупити од закупца све саграђене продавнице.

Бр. 176. Изабрао комисију да контролише и прими калдрму коју ће градити *Панта Манојловић* предузи. (бр. 172 и 173).

Бр. 177. Изабрао комисију да даде мишљење на којим би тачкама ове јесени могле бити салане.

Бр. 178. Одобрено да се из општ. касе може исплатити колико за оправку зграде трговачког Суда на општину *Београдску пада*.

Бр. 179. Решено да општина даде награду од 100 дин. за *IV. свечано гађање савеза стрељачких дружина*, које ће бити у *Широту* прве половине Септембра.

НАШЕ СЛУЖБЕНЕ ИЗЈАВЕ.

Често се дешава да поједини београдски листови од своје или дописничке стране чине замерке пословима општинским, или износе предлоге за оно што налазе да општинска управа превиђа и неизвршује.

У таквим случајевима била је практика, да се одговори, *обавештења* или и саме *званичне исправке* шаљу истим листовима, кад год се налазило да томе у опште места има.

Та је практика недавно сасма напуштена, по стеченоме уверењу да општинска управа по кад кад треба до развија и бесплодну полемику. Али ускоро опет осетила се штета, кад се ћутке прелази преко свију замерака, јер тако поступање даје права мишљењу: *ћутање — признавање*.

Због тога, и да би се у будуће пружала правилна обавештења, уредништво овог службеног листа добило је овлашћење да у нарочитој рубрици, под горњим насловом, по дужности исправља све оно што поједини листови износе, кад год наступи случај да исправку или обавештење заповедају интереси варошке администрације.

Почећемо с оним што је ту скоро било, а код сваког *листа и места* застајати увек оделито.

„Српска Независност“ у 85-ом денела је а „Домовини“ у 35-ом броју прештампаала је вест о томе, како је набавка дрва за општину београдску уступљена Луки Теловићу; како по решењу треба набавити 600 хвати дрва од три сорте: добрих, горих и најгорих, и како се Лука прихватио а одбор општински допустно да целу количину дрва преда по једну исту цену, од 23 динара хват

Редакцији „Српске Независности“ послата је званична исправка општинскога Суда, али она није штампана — посебно се разуме само за то, што исправка показује јасно да је од почетка до краја белешка „Срп. Независности“ неоснована.

За тако „ситну неправилност“ неће се ни Суду, баш због саме тенденције коју измашљена вест има, а како стоји у ствари, изнесено је у штампаној одлуци одбора. — У седници 16. пр. мес. решено је да се за овогодишњу потребу узме 350 хв. буковине и 300 грабовних дрва, ради мешавине при горењу. На држаној лицитацији најнижу цену за буковину дао је г. Миладин Новаковић из Смедерева (23-99) а за грабовину г. Лука Теловић из Београда (23-85 м. хв.) По томе од прв г имају се узети 350 буковине а од другог 300 хвати грабовине; но за обе врсте условљено је да дрва буду једнака: млада и здрава, и да не буду паљевна.

Да је овако и никако другаче, може се видети и из дебате одборске, коју доносимо у данашњем броју — саставак 15. Јула пр. мца.

(ПРОДУЖИЋЕ СЕ).

ПРЕГЛЕД

ПОСЛОВА ОПШТИНСКОГА СУДА

— од 31. до 6. Августа о. г. —

I. Судска радња:

а.) рочишта одређено	78
б.) пресуда изречено	—
в.) забрана одобрено	37
г.) уверења издато	49

II. Извршно одељење:

а.) пресуда извршено	17
б.) забрана удејствовано	48
в.) уверења прибављено	12
г.) страних предмета свршено	—
д.) маса образовано	—

III. Са кланице:

Заклато:	
а.) волова	116
б.) крава	18
в.) биволица	1
г.) телаци	2
д.) овнова	278
ђ.) оваца	4
е.) јагањаца	152
ж.) јаради	—
з.) свиња	177
и.) прасаци	33

Примедби: Наплаћено је аренде 4979 динара
Кријумчара проказано 10.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА:

Од 1. до 7. Августа прешло преко општинских кантари:

ТЕЖИНА КИЛОГР.	Ч е г а	100 к.	ТЕЖИНА КИЛОГР.	Ч е г а	100 к.
		ПРОСЕЧНА ЦЕНА ДИН.			ПРОСЕЧНА ЦЕНА ДИН.
325,609	Пшенице	14 —	638	Сира	75 —
4,664	Кукуруза	11 —	411	Лоја топљена	95
2060	Ражи	10 ⁵⁰	13,236	Свиња дебелих	85 —
98616	Јечма	11 ⁵⁰	1075	Ћумура дрвена	7
69,045	Овса	1 ⁵⁰	77,085	Креча	3
2,067	Пасуља	26 ⁵⁰	190	Варива зелена	30 ²⁶
4,350	Кромпира	10 —	427	Катрана	21 —
2,433	Црна лука	8 ⁵⁰			
88	Бела лука	38 —			
887	Јабука	12 —			
6,279	Крушака	15 —			
7,878	Грожђа	48 —			
2,389	Шљива сиров.	8 ⁵⁰	Литара		
10,696	Шљива сувих	15 —	5,700	Вина црна	24 —
127,830	Сена	5 ⁵⁰	39,081	Вина бела	20 ²⁰
3,330	Сламе	2 ⁵⁰	9,336	Ракије шљ. меке	26 —
4,552	Коре брезове	9 ⁵⁰	208	» » љуте	28 ²⁴

Примедба. Наплаћено је на име кантарије 1630-15 дин

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ:

I.

Општина београдска издаваће јавном лицитацијом под закуп ова права своја:

- Акцис механски 14 Авг. т. г.
- цубок говеђих месарница 17. Авг. т. г.

Ова права издаће се за годину дана под закуп.

II.

Општина београдска држаће лицитације за ове годишње набавке:

- Канцеларијског материјала 24 Авг. т. г.
- Гаса за осветлење 25. Авг. т. г.
- Пови и оправку стари фењера 26. Авг. т. г.
- Палидрвца и платна 28. Авг. т. г.
- Хране за коње пожарне чете 30. Авг. т. г.
- Олова за маркирање меса 31. А г. т. г.

Све ове лицитације, држаће се у рачуноводству општинском одређених дана од 8 до 12 пре и од 3 до 6 после подне.
Из седнице 12. Августа 1889. СБр. 9988.

III.

Одбор општински у седници својој 9. ов. мес. услед протумачења надзорне власти, решио је да се „Зелени Венац“ може издати под закуп само тако, да закупац на одређеноме земљишту построји свега 40 продавница за *пиљаре* и *баштоване*. Услед тога држана лицитација није одобрена.

Објављујући ово, Суд општински позива све оне који се закупа желе примити, да 18. ов. мес. дођу у општинску кућу на лицитацију, која ће се држати од 8—12 пре и од 3—6 часова по подне.

Услови лицитације могу се видети сваки дан у општинскоме рачуноводству и на сам дан лицитације.

Из седнице суда општ. вар. Београда СБ. 25. Јула 1889 год.